

Współpraca między interesariuszami oraz ocena kosztów i korzyści w gospodarce odpadami wydobywczymi: doświadczenie Polski dla Ukrainy

Kwestia efektywności zagospodarowania odpadów wydobywczych już od lat stała przedmiotem zainteresowania naukowców i praktyków w krajach UE, których gospodarka oparta jest na surowcach mineralnych. Wydobywanie takich surowców powodują powstanie znacznej ilości odpadów wydobywczych. W Polsce odpady wydobywcze węgla kamiennego znajdują się na poziomie 23-30%, a odpady powiązane z wydobywaniem miedzi stanowią blisko 95% wydobywania.

Od lat dziewięćdziesiątych w Polsce zaczęto myśleć o racjonalnej gospodarce surowcami mineralnymi w skali kraju. Pierwszym aktem prawnym, który wprowadził zmiany w politykę środowiskową było „Prawo ochrony środowiska” w 2001 roku. Wejście Polski do UE w 2004 roku zobowiązało ją do implementacji dyrektyw unijnych, w tym również powiązanych z gospodarką odpadami. Ważnym wydarzeniem była implementacja do polskiego ustawodawstwa wymagań *Dyrektywy UE 2006/21/WE w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi w przemyśle wydobywczym*. Na podstawie ww. Dyrektywy w 2008 roku powstała „Ustawa o odpadach wydobywczych”. Ustawa uregulowała dużo aspektów, które wcześniej nie były uporządkowane. Zaostrzenie procedur i pozwoleń, powiązanych z gospodarką odpadami wydobywczymi, spowodowało potrzebę poszukiwania najbardziej skutecznych kierunków takiej gospodarki.

Jednym z podstawowych i decydujących elementów efektywnej gospodarki odpadami są koszty. One wpływają bezpośrednio na cenę produktu końcowego przemysłu wydobywczego. Ale w świetle dążenia do zasad zrównoważonego rozwoju warto również zwracać uwagę na aspekty środowiskowe oraz społeczne, które występują w procesie. Dla polskich przedsiębiorstw górniczych taka ocena już jest praktykowana. Ale dla krajów Europy Wschodniej taka polityka dopiero zaczyna nabierać znaczenia. I jeśli patrzeć na głównych interesariuszy gospodarki odpadami wydobywczymi, to nie każdy z nich może uświadamiać sobie korzyści, które niesie efektywnie zbudowany mechanizm takiego zagospodarowania. Do państw w których interesariuszy branży górniczej jeszcze nie mają całkowitej świadomości odnośnie takich korzyści, należy między innymi i Ukraina. Ukraina to kraj w którym skala problemu gospodarki odpadami jest ogromna. Na koniec roku 2011 Ministerstwo Ekologii i Zasobów Naturalnych w Ukrainie odnotowało 7910,9

mln Mg odpadów wydobycia rudy żelaza i 2269,4,0 mln Mg odpadów wydobycia węgla kamiennego, lignitu i torfu. Corocznie tylko 30-35% wytworzonych odpadów wydobywczych poddaje się odzyskowi.

Taka sytuacja spowodowana jest tym, że w prawodawstwie ukraińskim nie istnieje mechanizmu gospodarki odpadami wydobywczymi. Podstawowym makroekonomicznym instrumentem wpływu na procesy gospodarki odpadami wydobywczymi jest podatek ekologiczny. Wysokość podatku nie jest wystarczająco wysoka, żeby zachęcić przedsiębiorstwa do zmniejszenia ilości składowanych odpadów oraz działalności proekologicznej. Istniejące możliwości kar dla wytwarzających odpady wydobywcze ma charakter incydentalny. Ww. sytuacja prawna wymaga wprowadzenie następujących zmian:

- przejrzystego określenia form, kierunków i możliwości skutecznej współpracy między przedsiębiorstwami górniczymi, instytucjami badawczymi, organami nadzorującymi. Bardzo ważnym problemem będzie zaangażowanie małych i średnich przedsiębiorstw w proces gospodarki odpadami;

- właściwych instrumentów pozwalających ocenić makro- i mikroekonomiczne koszty i korzyści związane z gospodarką odpadami wydobywczymi.

W Polsce prowadzi się badania poświęcone temu tematowi. W dużej mierze polscy badacze wykorzystują doświadczenie międzynarodowe. Polska już zaimplementowała niektóre efektywne rozwiązania państw „Starej Europy” z problematyki gospodarki odpadami. Obecnie doświadczenie Polski z zakresu zarządzania, form współpracy między głównymi interesariuszami oraz oceny efektywności makro- i mikroekonomicznych korzyści mogą być wykorzystane dla zagospodarowania przemysłu wydobywczego w Ukrainie. Ponadto w Ukrainie również mają być uwzględnione efekty środowiskowe i społeczne, które niesie za sobą zarządzanie odpadami z górnictwa.